

علی مظاهری
روزنامه‌نگار

بسیاری از نام‌آوران خوش‌نوا و خوانندگان تاثیرگذار، صاحب شگرد و نوآور معاصر، برآمده و پرورده خانواده‌هایی هستند که برپایی مجلس اهل بیت، وعظ و خطابه و محاذ نهم نسل اندر نسل سنت‌شان بوده، همانند استاد جلال تاج‌امفهان‌ی، گلریز و... اتفاقا

امروز با یکی از خوانندگانی محبت کرده‌ایم که چنین پیشینه‌ای دارد و میانداری پدران این هنرمند در مجالس اهل بیت دستاویزی شد برای همدلی و همزبانی‌مان. حاج‌قربانعلی متخلص به داننده، پدر چنگیز حبیبیان و نخستین معلمش در خواندن بود. او‌که معتقد است مداحی سوزوگذاخوانی صرف نیست و ستایش به سزای خاندان وحی‌است، تاکنون در روند خوانندگی خود نیز این موضوع را نشان داده و شش قطعه زیبا برای امیرالمومنین(ع) و وصف حیدر کرار به زبان فارسی و آذری خوانده است. حبیبیان مداحی اهل بیت را از افتخاراتش به شمار می‌آورد و معتقد است مداحی، هنری الهی است؛ فرآیندی است که همه را با دلی روشن از معرفت به استاد اهل بیت متوجه می‌سازد و چنین توفیقی جز با دانش و آگاهی تاریخی درست و پژوهش

به دست نمی‌آید. در آستانه ولادت

حضرت علی(ع) در مجلس انسی،

پای همدلی‌های چنگیز

حبیبیان نشستیم و دل

به شناسن دادیم. او

که دانش‌آموخته

مهندسی معماری (دکتر)

است البته فیض بسیار از

محضر استادان موسیقی

برده‌است!

نمایش «تروما» به کارگردانی احمد سلیمانی با نگاهی به شخصیت سردار دل‌ها در چهل و دومین جشنواره تئاتر فجر روی صحنه می‌رود. حمید نیلی، تهیه‌کننده نمایش، با اشاره به محتوای این نمایش توضیح داد: در سراسر دنیا، فارغ از هر نگاه، آیین و رویکردی، قهرمانان برای مردم جامعه‌شان مهم هستند. زمانی که نام قهرمان به فردی اطلاق می‌شود، مورد احترام تمامی افراد جامعه از کوچک و بزرگ تا پیر و جوان قرار می‌گیرد. باید درک

حاج قاسم

در جشنواره تئاتر فجر

[۴] مرحوم خالقی در تاریخ موسیقی از شماری واعظان و منبریان سرشناس پایتخت یادکرد که صفای مجلس، رونق و دلنشینی سخنان‌شان به خاطر آشنایی عمیق با موسیقی ایرانی بوده؛ از این پیشینه خانوادگی‌تان یعنی از هیأت‌داری آغاز کنیم؟

فضای جامعه در این چندسال به ویژه به گونه‌ای شده که نمی‌توانی همان را که در دل داری بازگو نمایی. شما چون می‌دانید و از ما شناخت دارید، عرض می‌کنم عموما به جوانان نمی‌گویم هیأت داریم، هیأتی هستیم، هیأت می‌رویم زیرا به گونه‌ای دیگر برداشت می‌کنند و تصورشان جور دیگری می‌شود! واقعا آنچه ما از هیأت یادگرفتیم این بوده که باید انسانی آزاد باشی. هیأت‌افتن و هیأتی بودن همواره به اهلس آموزانده که باید انسانی آزاد باشند.

[۴] اخیرا از شما خواندم که اجازه ندهید تاریخ فراموش کند و این جنایات و کودک‌کشی‌های صهیونیست‌ها را از یاد ببرد؛ باید این مقاومت و پایدنگی را با هنر ماندگار کنید. این رویکرد و کنشگری شما را بی‌ریا بگویم، برآمده از آزادگی شما تلقی کردم‌ که نتیجه همان هیأت‌افتن‌هاست.

اصل مطلب این است: کنون گر می‌توانی چاره بیچارگان فرما/ چو کار از دست بیرون شد چه سود آنکه بشیما نی!

الان که می‌توانم حرف بزنم و شاید حرفم تاثیری داشته باشد، باید حداقل وظیفه‌ام را به انجام برسانم. وقتی فضا گل و بلبل باشد که حرف زدن کاری ندارد. آزادگی باید برای همه و ویژه همه باشد. آزادگی‌گفتم، نه آزادی! آزاده زندگی کردن و جوانمردانه زیستن. ما امام حسینی هستیم. همه چیز را با هم باید ببینیم؛ وقتی از غره و فلسطین می‌گوییم باید ببینیم آن هم بگوییم؛ چرا تا حرف حق می‌زنیم، بد به نظر می‌آییم و با گفتن حرف راست، بد تلقی می‌شویم! این فضا باید تغییرکند و باید به فرمایش حضرت حافظ، گوش سخن شنو داشته باشیم. باید از کودکان و زنان زناله‌گرد هم بگوییم، در یک جامعه تشیع نباید شیعه فقیر وجودداشته باشد؛ نباید مردمی ببینی که تا کمر در سطل‌های زناله خم می‌شوند. در جامعه‌ای که پیرو امام علی (ع) است، نباید زنی مستمند باشد، نباید خانواده‌ای با فقر به‌سر ببرد و نان شب نداشته باشد؛ مگر امام ما حضرت علی(ع) نمی‌فرمود خودم می‌توانم گرسنه

بمانم اما نمی‌توانم گرسنه بینم! البته بگویم منتقد بودن خوب است اما نه برای این که بار خودت را ببندی، بلکه در خدمت مردم و برای جامعه‌ات باشی و به همه خدمت کنی. همان‌گونه که حضرت علی(ع) خدمت می‌کرد. به هر حال آن‌شاء... که رخدادهای خوب و اتفاق‌های نیک بیفتند. البته بگویم با توجه به رویکرد جهانی مردم به مقاومت غزه و طوفان الاقصی، هنرمندان ما نیز کم‌کاری نکرده‌اند، چون خبر دارم تاوانستند صدای مظلوم و فریاد حق بده‌اند و این‌که با توجه به ظرفیت‌ها به‌ویژه در رسانه‌ملی باید بیشتر کار کنیم، سختی دیگر است.

[۴] از ویژگی این آزادگی بگویید که اهل بیت به‌ما آموختند؟

شاید بر اثر آزادگی و حق طلبی برای شما اتفاق ناگواری بیفتد اما مگر برای حضرت امام

کنیم که حاج قاسم سلیمانی، امنیت را برای کشور به ارمان آورد. اگر اونبود اتفاقات بدی برای کشور می‌افتاد. این شخصیت خارج از فضای کشور به فکر امنیت مردم این خاک بوده‌است و بر گردن تک‌تک ماحق دارد. نیلی افزود: این اثر خارج از هنروع شعار و تحمیل فکر و اندیشه‌ای در حال معرفی شخصیت این سردار است. ما سعی کردیم بیش از هرچیز به قوی بودن جنبه‌های دراماتیک و نمایشی کار توجه کنیم. وی خاطرنشان کرد: با افتخار

حسین(ع) نینفتاد؟ حضرت امام حسین(ع) و آن طفل شیرخوارش شهید شدند که چنین اتفاقاتی مانند غزه را دیگر شاهد نباشیم، چرا باید چند هزار بچه کشته شوند! به چه جرمی! یا این همه شهدای امنیت و بسیجی. اگر آزاده باشیم این چنین اتفاقاتی نمی‌افتد. اخیرا

در برنامه‌ای دیدم با بانویی می‌گفت مملکت مال حزب‌اللهی‌هاست، این سخن با فرهنگ دیرینه ایران اسلامی سازگار نیست. اتفاقا جالب است صهیونیست‌ها هم می‌گویند فلسطین مال ماست. ملکیت ووطن را مردم ساکن در هرجا تعیین می‌کنند، نه یهودیان و شیعه و سنی یا دیگر اقلیت‌های فلسطینی؛ مگر به این سادگی‌هاست. این شعر قنقدر یادآوری‌اش در اینجا مصداق دارد: بی‌حرمتی به ساحت خویبان قشتگ نیست/ باور کنیم پاسخ آیینه، سنگ نیست/ بنوشته‌اند بر در و دیوار باغ ما/ وقتی بیا که حوصله غنچه تنگ نیست... آیا فلسطین مال آنهاست؟ خیر، حرف ناهموار و نادرست می‌زنند.

[۴] با توجه به کارهایی که آفریده‌اید چه رازی کار هنری را از کار مصرفی جدا می‌کند؟ کدام ویژگی است که کار هنری را جادوانه می‌سازد؟

به نظر من، انتخاب یک شعر ناب و برجسته و ممتاز می‌تواند این مهم را رقم بزند. مثلاً برای متن یک اثر از منظومه حیدربایای استاد شهریار، سه فراز عجیب و غریبش را برگزیدم که برگردان فارسی آن می‌شود: در روزگاری سخت و دشوار، شب‌هاگم رسید/ همه جاتیره و تار گردید / جهان برای من خرابه شام گردید . اتفاقا دوستان گفتند چرا این فرازها را برگزیدی؟ گفتم اینها را برای سال‌های بعد برای آینده می‌خوانم، نه برای مقطع کنونی. یا در جایی دیگر «حیدربا یا ! دنیای دروغینی است، جهان از نوح و سلیمان بجا مانده است؛ شهریار در اینجا دو نماد مهم قدرت و ثروت و عمر دراز را آورده و تاکید کرده اینها هم نمانندند و رفتند؛ قرآن هم می‌گوید آیا وقت آن نرسیده‌که به خودتان بیایید! همان هشدارى که شنیدنش یک درد حرفه‌ای مانند فضايل عیاض را چنان دگرگون ساخت‌که به انسانی شریف و عارف تبدیل شد. این‌گونه نکات و مفاهیم خاص بود که مرا به گزینش این بخش از شعر راغب‌کرد.

[۴] برگردیم به راز ماندگاری متن هنری؟
وقتی از رخدادی با صراحت در کار هنری مثلا ترانه یا شعر یادکنی و آن رخداد را عینا بازتاب بدی. کار مهمی نکرده‌ای زیرا وقتی آن رخداد که تمام شود، اثر هنری یا

شعر هم تمام می‌شود! پس باید از واقعیت یک رخداد ویژه، فراتر رفت و به درون آن نفوذ کرد و روحش را شناخت. یعنی باید در روند خلاقیت و آفرینش اثر هنری بتوان با روح جهان پیوند برقرار کرد تا قادر باشی در روندی شرکت کنی که زمان بردار نیست و جاودانه است. یعنی درنهایت بتوان به عنوان یک هنرمند، بازتاب همان روح هستی شد و چکیده‌ای از آن را در هر اثر هنری منعکس ساخت. باید هنرمندانه به‌گونه‌ای سخن گفت که مانند اشعار حافظ فرازمانی باشد. وقتی شعرش را می‌خوانی، انگار که امروز چنین اشعاری را سروده است.

[۴] برای کارهای آیینی و ستایشگرانه مثلا یادمان حضرت علی(ع) و امام زمان(عج) چه ویژگی‌هایی را در اثر رعایت می‌کنید؟

برای حضرت علی (ع) و امام زمان آثاری را خوانده‌ام و همواره به شاعر تاکید داشتم هر شعر عاشقانه‌ای نمی‌خواهم که بگوینی برای امیرالمومنین(ع) و حضرت مهدی (عج) است و همین! بلکه باید در شعر اشاره به ایشان روشن و رسا باشد و ویژه امام سروده شده باشد. البته درباره متن کلام تاکید کنم که باید شعر و ترانه، دارای بار و ابعادی جهانی باشد به‌ویژه رویکردی فراشخصی داشته باشد و خودنمایی به

برش

یادی از استاد صبحدل و فراز علی‌ولی‌ا...

که خودش داستانی دارد. می‌دانیم در صداپرداری اول، یکی از مصرع‌هایش اشکال قافیه دارد و با همان

پخش شد و می‌شود.

حاج حسین صبحدل خیلی آدم بزرگی بودند. خودم در آن زمان به رادیو مراجعه کردم رفتم میدان ارک، نگهبانی‌زنگ زد به حاج حسین که نوجوانی آمده تست خواندن بدهد شاید برای شان جالب‌بوده که گفتند بایید، مرحوم عباس صالحی هم حضور داشت که صدای قشنگی دارد و دعای سحر را خوانده که به نظر من از ذبیحی هم قشگ‌تر خوانده. آقای صالحی روزه بودند و قرار بود در استودیو بخوانند. حاج حسین اسمم را که پرسید، گفت: می‌خواهم به تو حبیب بگویم اشکالی که ندارد! گفتم اختیار دارید حاج آقا! ما هیات داریم و پدرم هم مداح است اجازه داد یک قطعه خواندم سپس گفتند فعلا برویم مناجات آقای صالحی را بشنویم، خواندن‌شان یک‌ریع طول کشید و حاج حسین گفت حبیب برو توی استودیو.

«معرفت و هنر قدسی»

به کتابفروشی‌ها آمد

کتاب معرفت و هنر قدسی نوشته محمدحسن فغفوری به تازگی با تدوین محمد لطفی‌پور توسط انتشارات سوره مهر منتشر و روانه بازار نشر شده است. این کتاب مجموعه‌ای مدون از جستارها و مقالات محمدحسن فغفوری، استاد گروه آموزشی ادبیان دانشگاه جورج واشنگتن است که توسط وی به‌زبان فارسی برگردانده شده‌وبرای نخستین بار در ایران به چاپ می‌رسد. در این جستارها به ویژه نقاط تماس تشیع و تصوف و الهام این «تصوف» از آن «تشیع» مورد توجه و مذاقه قرار گرفته و بر این مبنا در بخش نخست طی شش فصل به بنیادهای معرفت قدسی و در بخش دوم طی سه فصل به مبانی هنر قدسی پرداخته شده است. به گفته ناشر و دست‌اندرکاران تهیه این‌کتاب، دانشجویان و اساتید رشته هنر، فلسفه و عرفان اسلامی از مخاطبان اصلی آن هستند. در بخشی از این کتاب آمده است: «معرفت قدسی، معرفتی است که براساس تعلیمات وحی و در چارچوب اسلامی بر مبنای قرآن و سنت رسول خدا و اولایمت امیرالمؤمنین درآموزه‌ها، گفتار و رفتارهای امامان شیعه علیهم‌السلام تبلور یافته‌و میراث آنان از طریق مردان شاعران و شایه‌به‌نسل‌های پسین انتقال یافته‌است.» این کتاب با شمارگان ۵۰۰ نسخه و قیمت ۱۶۵ هزار تومان عرضه شده است.

می‌گوییم که در باره شخصیت حاج قاسم سلیمانی دست به تولید نمایش زدیم و باید بیش از این برای قهرمانان کشور ارزش قائل باشیم. ما قهرمان کم نداریم؛ قهرمانانی که جان‌شان را کف دست گذاشتند و برای حفظ این خاک جنگیدند. نمایش تروما به عنوان یکی از آثار شرکت‌کننده در چهل و دومین جشنواره تئاتر فجر، امروز چهارشنبه چهارم و جمعه و شنبه ششم و هفتم بهمن ساعت ۱۹ در تالار وحدت روی صحنه می‌رود.

گفت‌وگوی جام جم با چنگیز حبیبیان

خواننده‌ای که ۶ قطعه برای امیرالمومنین(ع) خواند

هرآنچه می‌دانم را

از هیأت‌آموختم

به فرموده امیرالمومنین(ع) «الاعمال بالنیات» را سرلوحه کارم قرار د

[۱] این روزها همه ناامید سخن می‌گویند؛ به نظر شما چه چیزی امید راتازه می‌کند؟

امیدی که شدیداً به آن اعتقاد دارم دو سو دارد: امید به ظهور حضرت آقا(عج) و دیگری رستاخیز (قیامت) است که پای هر دو ایستاده‌ام. باور به قیامت باعث می‌شود؛ چندمیلیارد بیت‌المال با حساب شخصی از کشور خارج نشود مثل محمود خاوری کسی که بیت‌المال را بالای‌می‌کشد و به حساب شخصی‌اش واریز می‌کند اگر ذره‌ای به قیامت و دوزخ باور داشت، چنین می‌کرد؟ آن هم کسی که قرار بوده خادم ملت باشد.

[۴] موسیقی، زبان جهان است؛ آذربایجان و تزکیه اخیرا خوب در این زمینه کار کرده‌اند، چگونه می‌توان بدون تکرار و تقلید نوآفرید و البته از

بااین‌که در هیات از چهارسالگی می‌خواندم فضا مرا گرفت، زیرا استودیوی میدان ارک به‌ویژه قدیمی‌هاش مثل اتاق مرگ بود هرچقدر داد بزنی صدا هیچ انعکاسی ندارد. حنجره‌ام خشک شد. ایچوش آوردند یک‌ساعت‌ونیم تلاش کردیم و صدا درنیامد. استاد صبحدل گفت دوشنبه آینده همین‌جا باش. غرضم یادمان آن روح بزرگی است که ایشان داشت. او می‌خواست به من درس بدهد که به این آسانی‌ها نیست که خیال می‌کنی! دوشنبه از یک‌ساعت‌ونیم کار ما حدود پنج دقیقه را برگزیدد بابتغ ادیت کرد و... شعری از مهدی سهیلی را خواندم؛ چرا‌تو ای شکسته‌دل خدا خدا نمی‌کنی/ خدای چاره‌ساز را چرا خدا نمی‌کنی/ به قطره‌قطره اشک تو خدا نظاره می‌کند/ چرا به بخت گریه‌ها خدا خدا نمی‌کنی....

ماه رمضان بود، استاد گفت حبیب جان امشب سحر از رادیو پخش می‌شود. همه خانواده بیدار بودیم تا سحر؛ و صدایم از رادیو برای نخست‌بار پخش شد. خانه ما در هفت چنار سمت ۱۵متری امیری بود. استاد صاحب‌دل تاکید کرد دیگر باید به کلاس از ایرانی بروی، استادان حاتم عسکری، شاپور رحیمی، بستک، هلی، کرامت اصلاتی که واقعا دیگر همتا ندارند. البته تاکید کنم که الان هم دارم درس یاد می‌گیرم چه در هیات چه در موسیقی، حتی پیش استادان جوان می‌روم و هیچ اشکالی‌هم ندار؛ زیرا می‌خواهم بهتر شوم.

نگارخانه

نمایشگاه کاریکاتور با هنرمندانی از ۲۴ کشور

نمایشگاه کاریکاتور با عنوان «بیمارستان، منطقه جنگی نیست» با آثار هنرمندانی از ۲۴ کشور در حوزه هنری تهران گشایش یافت. در نشست خبری آیین رونمایی از کتاب و نمایشگاه بیمارستان منطقه جنگی نیست مدیر هنرهای تجسمی حوزه هنری گفت: جنگی که شاهدان هستیم از همه جهات نابرابر است و رسانه‌در آن غالب است و بعد هنری هم باید در آن نمایان باشد. محمد زروبی نصرآبادی افزود: اگر ما جبهه فرهنگی را بخواهیم با جنگ نظامی مقایسه کنیم هنرمندان تجسمی یکی از پیشقراولان هستند و در کوتاه‌ترین زمان پاسخ‌های اثرگذار داشتند. وی با بیان این‌که ۵۱ اثر از ۲۵ هنرمند از ۲۴ کشور برای این نمایشگاه ارسال شد، ابراز امیدواری کرد این نمایشگاه در جای جای کشور برگزار شود. سید مجتبی ابطیعی، دبیرکل کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه فلسطین مجلس شورای اسلامی نیز در این نشست گفت: داستان شهدای غزه منقطع و تمام نمی‌شود و به شکل‌های مختلف رخ می‌دهد؛ نکته مهم این است که شاهد خیزش عدالت خواهی در جهان هستیم و در این جنگ فلسطینی‌ها پیروز شدند.